POKROK ZÁPADU.

Týdenník politický, poučný a zábavný
pro
ČECHOSLOVANY AMERICKE,

podávající nejnovější zprávy nejen z celého světa, ale zvláště ze Velikého Západu Amerického. Vychází každou středu v OMAHA, NEB.

VYDAVATEL A MAJITEL:
EDW. ROSEWATER.
REDAKTOR:
JAN ROSICKÝ.

Předplatné na list obnáší i s poštovní zásilkou
$2.20 na rok, $1.10 na půl roku, a 55 centů na čtvrt roku.
☞ Ostatní DO EVROPY $3.00 ročně.
☞ Poštovné platí vydavatel sám.
☞ OZNAMKY v „Pokroku Západu" stojí za řádku desetiny centu. ☞ DOPISY ze všech stran milerádi přijímáme, avšak nemáme zvyklosti uveřejňovati takové, které obsahují osobnosti a ty nedbaky, co zákon nevinalky nám toho nedovoluje, ani na odpovědnost dopisovatele.
☞ Zásilky peněz nechť dějí se na poštovní poukázky, anebo v listech registrovaných, aby bylo jich dodání nám jisté, neb nemůžeme za peníze v jednoduchém listu zaslané ručiti. Veškeré obdržené částky budeme v čísle vždy následujícím kvitovati.
Nedopis otištěn a peněžitých zásilek bud:
„Pokrok Západu"
Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 3. ledna 1877.

Průmyslové otravování.

(Z "Budoucnosti.")

Novověký Pokrok přináší všude, kam vniká, světlo a teplo, a pozorujeme-li velkolepá díla moderní vědy a techniky, můžeme býti hrdými na tyto výtvory doby naší. Však toto vše má také svůj temný rub. Přináší to člověčenstvu hojného požehnání, vyžaduje to však také hojných obětí lidského štěstí a lidských životů. Tytéž stroje, které co okřídlení nosičové průmyslu a národního hospodářství milionům zaměstnání opatřují, přivozují zároveň milionům nemoc a smrt. Škodivé účinky a následky stávajícího spůsobu výrobky na zdraví a život lidský znáti a prostředky k jich odpomoření vyhledávati, jest dojista vznešeným úkolem, který zasluhuje každým přítelem člověčenstva podporován býti. Takovému to skutečně velmi namahavému úkolu podrobil se bre slavský okresní lékař dr. Hirt, důkladný to znalec dělnických nemocí, kterýž výsledky svého bádání uveřejnil ve spise: "Beiträge zur Forderung der Gesundheitspflege". ("Příspěvky k povznášení stavu zdravotního"), jehož třetí díl o průmyslovém otravování a odbornych nemocech dělnických pojednává. Již následující výtahy nám mohou podati skvělou řadu vysvětlivek, které mohou každého zákonodárce, jakož i každého myslícího občana zajímati.

Ze statistických dát vychází na jevo, že civilisace (vzdělání) á mrtnost lidstva v celku zmírnila a průměrné trvání života lidského zvýšila. Vražedné mory, jako černá smrt ve středověku, mor, který roku 1583 v Praze na 20.000 a roku 1687 v Ulmu na 15.000 lidí zničil, neopětují se za našich dob více. Porovnáme li výsledky statistiky doby naší s výsledky statistiky Římana Ulpiana, seznáme, že nyní berlínský měšťan ve stáří 20 až 45 let má naději, že bude o tři leta déle žíti než jeho soudruzi z dob římského císařství. Zdravotní poměry londýnské byly v minulém století tak neutěšeným, že tehdejší seznamy zemřelých od r. 1728 do r. 1789 vykazovaly průměrně stáří v Londýně narozených lidí na 6 let, kdežto za doby naší obnáší téměř 26 let.

Ačkoliv dle toho stávající vzdělanost v celku příznivě na dobu trvání života lidského působí, nedá se zároveň upříti, že přivozuje ohromné množství nemocí, které ve velké míře život lidský ohrožují, majíce za následek buďto náhlou smrt aneb dlouho trvající chorobu. Téměř každý pokrok v oboru průmyslu, téměř každý průmyslový vývin podporující vynález v oboru fysiky (silospytu) a chemie (lučby) stal se osudným zdraví i životu mnohých lidí. Kolik lidských životů stálo vynález parní síly, chloroformu (tekutiny solikové) fosforu (kostíku), ciankali (modříku draselnatého), dynamitu (třeskavého prachu).

Dle statistických dát dosáhne rolník následkem své jednoduché stravy, pohybování se na čistém vzduchu a přirozeného spůsobu žití o 10½ roku delšího života nežli měšťák. Čím více se však tento poslednější zákonům přírody odcizuje, čím více jednotlivé části těla na úkor druhých, neb dýchu na úkor těla napíná, čím prostředí, v němž jest pracovati, jeho zvádí, čím těsněji si vlídu postavy, v nichž dýchá, čím více musí a nosí s bidou zápasiti, tím nebezpečnější jest jeho povolání. Již samotná chudoba jest zlým nepřítelem života. Dle statistiky umírá z 1000 chudých [illegible] do třetího roku [illegible] z 1000 bohatých pak jedna [illegible] do dvacátého roku [illegible]

Se zvláštním zalibením vyhledává sobě smrt své obětě v shromážděních chudiny, v přeplněných, špatně provětrávaných místnostech, v továrnách, vězeních, dolech a ve velkých městech, zejména v oněch bytech, kde úzké ulice a vysoké domy přístup vzduchu a slunci zabraňují. Pařiž udržuje se toliko stálým pustošením provincií (krajin), odkudž pentze i lidi nenasytně pohlcuje. Co pravidlo platí, že tamtéž na nejdéle s vnukem rodina vymírá. Vídeň, Berlín, Praha, Břeclava, Hamburg a j. města jsou rovněž taková, jen že v zmenšeném rozměru. Z tisíce lidí zemřelo od 1. dubna 1868 do téže doby 1869 ve Vídni 28, v Altoně a Berlíně 30, v Praze a v Břeclavě 33, ve Výmaru naproti tomu toliko 21. V téže době zemřelo ve Vídni na úbytě, souchotě a pod. nemoce 38, v Praze 35, v Berlíně 17, ve Výmaru pak toliko 6 procent lidí.

Mezi všemi nemocemi, které následkem moderní vědy povstaly, nevyžaduje žádná tolik obětí, jako úbytě, kteréž nemoci podléhá sedmý díl všech umírajících. Obývání uzavřených, čistému vzduchu nepřístupných prostor, neustálé shrbení těla aneb sedění při zaměstnání, ucpání dusícího, uhlím, kouřem, prachem, barvivem, kovy, vlnou neb bavlnou znečištěného vzduchu má obyčejně úbytě za následek. V Lyoně náleželo v letech 1861—1862 mezi 23.712 případy úmrtí 3059 jich, tedy téměř 15 procent plicním a hrdelním úbytěm. Ponejvíce pak postiženy těmito nemocemi tovární dělnice. Mnohá řemesla, jako př. kamenictví, sochařství a brusičství přivozují vdechováním jemného kovového, vápenného neb kamenného prachu téměř jistou smrt. U velkém nebezpečí života nacházejí se zejmena brusiči, kteří v suchu pracují a kteří při bídné mzdě po celý den těžkou prací zaměstnáni a stále celými mraky kovového prachu obklopeni jsou, pročež také ponejvíce velmi mladí umírají. Brusiče jehel a kameníky nechce na př. téměř žádná pojišťující společnost pojistiti ze strachu, že by musela více pojistného vyplatiti, než by vkladu obdržela.

Hlubokým bolem musí nás naplniti myšlenka, že nůž, kterým krájíme, oděv, kterým se odíváme, zrcadlo, v němž se shlížíme, šnupta, který čteme, sirka, kterou zapalujeme, sklenice, z které pijeme, životem dělníků, kteří věci ty zhotovují, zaplaceny bývají. Není žádného východu z těchto vražedných pastí? musí dělnictvo stále k nevyhnutelnému osudu, život svůj v šanc vydávati, odsouzeno býti? Není povinností státu a zastanců průmyslu již s ohledem na vlastní zájmy k odstranění těchto poměrů pracovati? Zde ovšem nepomůže socialně demokratický boj proti přemoci kapitálu, zde se musí se stávajícími okolnostmi počítati. S láskou a ochotou nutno příčiny bezměrného nebezpečí, s nímž provozování rozličných řemesel spojeno jest, zkoumati. Při vykonávání tohoto díla nemůže stát zřízení se spolupůsobení lékařů, kteří však musí býti ve veškeré poměry dělnické zasvěceni, kteří nesmí býti obohaceni toliko vědomostmi anatomicko-pathologickými, chemickými a fysikálními, nýbrž také vědomostmi technickými v nejdůležitějších odborech řemeslnických.

Spisovatel svrchu naznačeného díla, dr. Hirt, nehrozil se namahavé práce a prozkoumal při svých cestách po Německu, Rakousku, Anglii a Francii osobně rozličné továrny, důlny, doly a buťě, čině zde rozsáhlá vědecká, chemická, fysiologická a patologická pozorování. První díl obsáhlého jeho spisu, v němž obsaženo právě pojednání o "průmyslovém otravování", před nedávnem vyšlo, podaví nám látku k tomuto úryvku.

Právem praví spisovatel ve své předmluvě, že to považuje za velmi důležité, jedenkráte přiměřeným spůsobem pojednati o nebezpečí, s nímž spracovávání rozličných otravujících látek při průmyslových závodech spojeno jest. Že dělnictvo následkem vykonávání svého řemesla odborným nemocem za obět padá, ví konečně každý — jak se ale případy takovéhoto onemocnění zdokonalením techniky ohromně rozmnožily, jak mnohé úmrtí jim na čest kladeno býti musí, to není tak všeobecně známo, a pak-li se mu podařilo jen to jediné, totiž pozornost lékařů, kteří na podobných místech činnými jsou, na okolnosti tyto obrátiti, by tito k tomu působili, by zákonitým ustanovením alespoň nejhorším zlořádům přítrž se učinila, že účele svého dosáhl.

Z bohatého obsahu díla tohoto podáme toto něco na ukázku. V prvním oddělení pojednává se o otrávení nedýchajícím látkami, kostkem, olovem, rtutí, arsenikem (otrůtkem), antimonem (surmikem), mědí a sinkem, pak ústrojnými látkami: anilinem, rotcem a milzbrandtem i jinými, jakož i o úkazech, které se při podobném otrávení dle nejnovějších výzkumů vždy jeví; v druhém oddělení pojednává se o výrobě v průmyslových odborech, v továrnách, které působnosti jedovatých látek vystaveny jsou; v třetím oddělení pak činí návrhy, kteréž by byly spůsobilými, škodlivou působnost jedovatých těchto látek obmeziti.

Spisovatel žádá pro všechny továrny, kde se jedovatými látkami zachází: 1. Nejpřísnější zákaz, v prostorách takové továrny pokrmů požívati, jelikož vzduch v takových místnostech jedovatým prachem jest naplněn, veškeré předměty zde tímtéž prachem pokryty jsou a tudíž spolupožívání jedovatého prachu při jídle nevyhnutelným jest. 2. Pečlivé čistění obličeje i rukou před každým požíváním jídel. 3. Změnu oděvu při opouštění továrny, by dělník jedovatou nákazu do obydlí svého nepřenesl. 4. Stravování dělnictva továrníky a sice z toho ohledu, by dělnictvo požíváním dobré a silné stravy spíše škodlivému působení jedovatých látek odolati mnoho. (S ohledem na svědomitost pánů továrníků velmi nespolehlivý to prostředek).

Mimo to pojednává toto oddělení o řadě jiných pro dělníkovo zdraví veledůležitých otázek: o zavedení pravidelného lékařského ohledání, dostatečné ventilace (provětrávání), ochraně plicím, pak ustanovení denní doby pracovní pro mladistvé dělníky, jakož i ustanovení podmínek, dle kterých mladé dívky, pak těhotné a šestinedělky v podobných továrnách zaměstnávány býti nesmí. Zároveň by dělníkům, kteří s nebezpečnými jedovatými látkami se zaměstnávají, každý rok 4 až 6nedělní odpočinek popřán byl, který čas by měli pracemi na čistém vzduchu, ku př. zahradnictvím neb podobným se zabývati. Toto ustanovení by platilo zejména o poznamenávačích a postříbřovačích v ohni, o dělnících, pracujících se rtutí, arsenikem, olovem, fosforem, o sklářích i jiných.

V druhém oddělení pojednává o ochranných prostředcích proti odborným nemocem, jichž rozbírání na tomto místě možným není.

Přidány jsou ještě tabele a množství nemocí při rozličných oborech a doby stáří, jakéhož dělníci při oborech těchto v průměru dosáhnou. Dle toho prý dosáhnou ženské ve sklárnách zaměstnané 36·2, květinářky, totiž vyrabitelky umělých květin 40 kloboučníci 51·6, bručíři 53·1 roků stáří, které číslice však dle našeho zdání poněkud přehnanými jsou.

Bylo by záhodno, by podobné knihy i v české řeči vydávány byly, a zejména dělnickým bibliotékám by jsme jich zakoupení odporučovali. Důkladným promyšlením a studováním knih takových předešlo by se mnohému dosud nastávajícímu nebezpečí.

SMĚS.

— V Des Moines, Ia. sestoupil se spolek ku spalování mrtvol. Kdo má chuť se nechat po smrti spálit, nechť se za úda přihlásí.

— Minulé zimy bylo v Chicago ve 4 měsících zabito a naloženo 1.592,065 prasat — skoro tolik co ve všech ostatních hlavních městech, kde se vepřové ve větších rozměrech nakládá, totiž Cincinnati, St. Louis, Milwaukee Louisville a Indianapolis, v kterýchž zabito bylo celkem 1.621, 557 kusů. Letos zůstane Chicago, jak se zdá, k těmto městům v tom ohledu v podobném poměru. V Chicago zabito od 1. list. do 16. pros. 810.986 kusů v ostatních městech celkem 886.504.

— V Bergerac, ve Francii jest před soudem zvláštní pře. Farář jednoho tamějšího kostela a měšťanosta učinili dne 23. června 1872 mezi sebou následující smlouvu. Budeli do 4 roků hrabě Chambord (kterýž nárok na trůn francouzský činí) králem Francie, koupí měšťanosta pro kostel kaditelnici v ceně 500 franků; nebudeli Chambord králem, musí kaditelnici koupit farář. Čas již došel, Chambord není králem a farář nechce kaditelnici koupiti. Proto soud.

— Německo jest sice sjednocené a mocné, však pouze na úkor svobody, neboť Bismark vládne tam rukou železnou a trestá ty kdo slovem neb skutkem se protiví. Nedávno oznámili jsme o dvou kněžích, kteří do vězení odsouzeni byli. Nyní opět oznamuje se, že odsouzen byl v Nurenbergu redaktor listu humoristického na 5 měsíců do vězení pro urážku veličenstva a náboženství. V Mnichově odsouzen byl truhlářský tovaryš ku vězení sedmiměsíčnímu pro urážku Bismarka v hospodě.

— Dle správy jednoho Anglického listu, nalezeny byly na ostrově Islandě trosky z balonu, kterýž dle všeho již několik roků tam ležeti musil. Hodváb, z něhož balon uroben, nalezeno celé rozedrané; provazy zcela shnilé a loďka rozbita. V loďce ležely kosti lidské, rozbitá lahev a taška se zbalenými, slepenými papíry, na nichž písmo již nečitelné bylo. Kdo by asi oním nešťastným větroplavcem byl, se dosud neví. Není známo, že by který se známých větroplavců evropských byl v posledních několika letech přiblížil světu. Možné však že jest to balon, který na řeku obléknutí Pattie s onoho místa vypuštěn byl a o němž nikdy více slyšeno nebylo. Tomu zdají se nasvědčovati papíry, které při kostře nalezeny byly.

— S ulicemi, kteréž dlážděny jsou stříbrem a zlatem, může se honositi pouze město Virginia City v Nevadě. Tamější list Enterprise píše o tom následovně; Nedávno byla ulice C. vyštěrkována odpadky z rudy z Andes a starého Ophir dolu. Čelá dělka tak vyštěrkovaná obnáší jednu míli k čemuž bude zapotřebí 16. 666⅔ tuny štěrku. Skoušením zjištěno, že štěrk ten obsahuje od 8 do 10 dol. drahých kovů v tuně a bude tedy ležeti na ulici C. za 133.333⅓ dol. zlata a stříbra.

— Kdyby se v některém románu vyprávělo, že jedna z přepjatých Angličanek které po alpách každého roku lezou, se do svého vůdce zamilovala a jej za chotě pojmula, bylo by to považováno za smyšlénku a přec stal se skutečně takový pád nedávno. Třicetiletá svobodná Angličanka jmenem Grafton, kteráž minulé zimy, dne 31. ledna, na Mont Blanc vystoupila, pojmula za chotě průvodčího, který ji po prvé před 15 roky a od té doby každoročně na jejich vycházkách v horách provázel.

— Nová katolická kathedrála v New Yorku, jest největší budovou toho druhu na této pevnině. Měří 332 stop délky a 174 stop šířky. Věže budou 328 stop vysoké. Kathedrála ve Philadelfii měří 226×110; kathedrála Montrealská má věže 220 stop vysoké a rozměr jejíjest 225×144 New Yorkská kathedrála jest nyní pod střechou a věže do výšky 138 stop dostaveny; malovaná okna, počtem 35, stála 44.000; oltář 12.000. Kolik žíznivých by se bylo napojilo a lačných nakrmilo, za tuto nádheru.

— Nedávno osvobozeno bylo pět vězňů, vražedníků, z vězení v Bardstown, Ky. od jejich přátel. Asi o 2 hod. v noci probuzen byl žalářník, a vyhlídnuv spatřil, několik mužů, kteří měli sebou černocha a tvrdili, že černocha při krádeži polapili a jej do vězení vsaditi chtí. Žalářník netuše nic zlého, otevřel jim, však ihned vrazilo 10 zakuklenců do vnitř přemohli a svázali žalářníka, vynutili klíče na ženě jeho a osvobodili 5 vězňů, vesměs vražedníků. Jeden z vězňů byl zúmyslný bratrovrah.

— V Německé říšské radě byla též navržená předloha k povolení půjčky ku stavbě podzemních lan telegrafických, z Berlina do Halle, Kassel a Frankfurtu a z Berlina do Hamburgu a Kielu. Ku kroku tomuto vidí se vláda pohnuta každoročně se opakující škodou na telegrafních tyčích, jichž při každé bouři mnoho zmařeno a povaleno a tak telegrafní spojení mnohdy po mnoho dnů přerušeno bývá. Podzemními lany by se tomuto zlu úplně odpomohlo.

— Praví se, že kardinálové ze všech uhlů světa sjíždí se do Říma a množí se známky, že hodlají provésti volbu nového papeže. Až dosud bylo obyčejem, že volba odbývala se 3 dni po smrti papežově, však tentokráte hodlají prý kardinálové provésti volbu před smrtí Piusa IX a sice s jeho přivolením. Orgán kardinála Manninga (v Ang.) píše: "Nechť zvolí kohokoliv, výsledek zachován bude v tajnosti až do té doby kdy Pius IX připočten bude k jeho předchůdcům."

— Není nyní mnoho slyšet o "pekelné bráně" u New Yorku, která před několika měsíci do povětří vyhozena byla, však proto neustalo se od té doby v odklízení trosek. Přes 500 tun kamene bylo již vyloveno a odstraněno. V prácích na jiném úskalí, zvaném Flood Rock, se taktéž pokračuje; zamštknáno tu na 80 dělníků. Pět šacht jest již do úskalí vyvrtáno. Úskalí toto jest větší prvnějšího, obsahuje 7 akrů a budeli se s dosavádníma silama dělnickýma pracovat, bude to trvat ještě plné dva roky, než bude připraveno k výbuchu.

— Ve výstavních místnostech byla v čase Philadelfické výstavy zařízena úplná pošta se vzorným zařízením v každém ohledu. V celku bylo na této poště zaměstnáno 7 klerků a 10 roznášečů. S poštou hlavní, v městě, stála ve spojení pomocí 5 vozů, zvláště k tomu účeli stavěných. Ve výstavních místnostech bylo umístěno 50 schránek na dopisy, a nad každou bylo možno čísti v sedmi řečích, že se z nich každou hodinu psaní vybírají. Činost této pošty započala již v březnu a ukončila prvním prosincem. Během času toho odevzdáno bylo 638,586 dopisů poštou došlých; 171,081 dopisů místních, 174,833 korespondenčních lístků a 576, 255 časopisů; celkem 1.555,255 kusů. Odesláno touto poštou bylo 780,820 dopisů poštou, 205, 199 místních, 295,687 korespondenčních lístků, a 348,911 časopisů; celkem 1.570,617 kusů. Registrovaných psaní přijmuto 2255, odevzdáno 2047. Poštovních poukázek vystaveno bylo 3647 v obnosu 377.967,84; vyplaceno 1121, v obnosu 627,159. Otálek kolkovaných prodáno bylo 680.000 a mimo to kolků za 240.000,00.

— O dráze o jednom pouze koleji, čteme v San Francisco "Examiner": Včera dovezl párník Sonoma společnost našich vynikajících občanů do Norfolk, na Sonoma Creek, kteříž měli býti svědky první jízdy dráhy hranolové (prismatické). Dráha pojmenovaná v Norfolk a dosud vystavěna v délce 3½ mil, směrem k Sonoma. Párník přibyl v čas na místo, a společnost ihned vypravila se k přehlednutí dráhy. Hranolová dráha položena jest na dřevěném hranolu ze dřeva, kterýž měří na straně spodní (základní) 27 palců a výšky 15 palců; na vrchní straně položena jediná kolej. Vagon, kterýž po této koleji jede, podporován jest dvěma koly, jedním u předu a jedním vzadu, kteráž mají neodvislé otáčecí záhyby. Ku zkoušce jízdy stál parostoj se dvěma vozy pohotově. Parostroj jest první toho druhu a stavěn byl v železárně Pacific v San Francisco. Společnost zaujmula místa ve vagonách, na sedadlech umístěných po obou stranách podél stěn vagonu, a seděli tak proti sobě. Mezi účastníky převládalo mínění, že celý vlak se převrhne při prvním hnutí. Však stroj pomlkavě zahvízdnul, vlak počal se pohybovati a s pohybováním vlaku mizela i obava, že by se převrhnul; ujížděl tak rovně, pevně a spolehlivě, jako kterýkoliv vlak na dráze dvoukolejové. Z počátku se nepatrně kolébal, však čím rychleji jel tím nepatrnější bylo kolébání. Společnost byla po skoušce úplně spokojena s tímto novým spůsobem stavby drah a přesvědčena o lehkosti a pohodlnosti cestování tím spůsobem. Vlak jel tak daleko, jak tratě jsou dohotoveny, kdež viděti by lo 45 dělníků zaměstknaných dálší stavbou tratě. Stavba tratě za dosud dohotovené 3½ míle stála asi 4.500 za míli, což jest polovice, co stojí dráha úzkotřaťová. S navážkami pro tuto dráhu započato bylo dne 16. srpna t. r.

Drobnosti.

IOWA.

Miss O. Gorman "uprchlá jeptiška" drží přednášky ve státu.

Řeka Mississippi u Keokuk jest zamrzlá, poprvé během minulých 2 roků.

Wm. Ryan v Dubuque zaměstknává ve svých jatkách 150 dělníků.

Praví se, že v Pottawattamie Co., jest letos neobyčejně mnoho vlků.

Nejvyšší soud státu rozhodnul, že County clerkové mají dostávat určený plat za práci svou a sice nejvýše 2000 dol. ročně.

V nedávném sezení komisařů countních v O Brien Co. podán byl též účet "za dříví odnešené od krys, 7.00.

V blázincích státních jest přítomně 800 chorých a sice 500 v Mt. Pleasant a 300 v Independence.

Oscar Setton, nejstarší ze zaražečů na Central dráze, zabit byl dne 15. t. m. v Grinell.

V Pottawattamie Co. ztrácí rolníci mnoho dobytka neznámou nemocí. Mnohý kus stojí klidně, přežvykujíc, a náhle klesne k zemi mrtev, jako by bleskem stížen.

Záškrt řádí zle mezi dětmi v některých částech státu. V Dubuque jest několik set dětí nemocno. Ve Fort Dodge umřelo během 8 dní 21 dítek. Celkem umřelo ve Fort Dodge více jak 100 dítek.

DALEKÝ ZÁPAD.

V San Francisco, Cal., událo se koncem minulého roku po pět týdnů po sobě vždy 22 umrtí na záškrt.

V řece Columbia u Dallas v Oregon, stojí voda o 50 stop výše, než obyčejně v této roční době.

Do Leeds v Utah stěhuje se mnoho lidu. Ponebí tamější nezná zimy a potřeby živetní jsou laciné.

Jest naděje, že v Denver, Col. bude v brzku postavena ještě jedna tavírna.

Golden City Col. učinilo v minulém roku mnohem větší a trvalejší pokrok, než kterékoliv jiné místo ve státu.

Posádka ve Fort Wy., Terr. Laramie byla nedávno sesílena devadesáti nováčky.

V Butte, Montana, panovala v polovici minulého měsíce citelná nouze o potraviny. V žádném krámě v městě nebyla po kolik dnů mouka k dostání.

V San Joaquin řece v Californii, obytá se denně velké množství jeseterů, kteréž dovážejí se do San Francisco, kdež v hotelách a restauracích se hostům předkládají za mořské okouny.

V dolu Crimson v Tintic v Utah, trofeno bylo na bohatou žílu, kterážto dává rudu v níž nalezá se v tuně za 2.500 dol. stříbra a 2.500 7.000 zlata.

Během posledních dvou roků nevzmáhalo se Denver, Col, tak jako ve třech letech předcházejících, však přece čítá nyní 20.000 obyv. a obchod v městě během minulého roku zčtyřnásobil se, a mimo to kolik se [illegible]

V Columbia řece, Oregon, naloženo bylo minulý rok 40.000000 liber lososů. Cena jejich páčí se přes 3.000.000 dol.

V nové hornické krajině v Montaně, podél pohoří Medicine Bow, zaujmuto jest dosud asi 80 klejmů. Některé z klejmů jsou mnohoslibné.

Blíže Hilliard, Wyo. objeven byl petrolej od Williama Dixe, obyvatele Salt Lake City. Až dosud vykopal šachtu teprvé 50 stop hlubokou a vytírá denně 50 galonů oleje velmi dobrého, kterýž prodává za 40 centů galon. V tom samém místě zároveň objevil ložisko uhlí, silné 32 stop, kteréž dobrotou rovná se uhlí Rock Spring-skému.

ČERNÉ VRCHY.

Na Battle Creek, 20 mil od Custer City, ubírá se mnoho horníků. Nové město bylo tam již založeno.

Na Gold Run nalezl horník jmenem Siddons při vypírání, kousek zlata, vážící přes půldruhé unce a v ceně $28.25.

Gay & Scott prodali díl čís. 4. u Deadwood dělníkům svým, kteří ve dvou dnech vydobyli zlata v obnosu kupní ceny.

Z Custer City na Battle creek dělá se cesta, kteráž v brzku bude hotova a na níž se bude platit mýto.

V Hoodoo rokli, as dvě míle od Castleton, několik horníků a Montany pracuje stále vzdor zimě, v povrchním dolu a vypírají denně za 10 dol. zlata každý.

Custer City leží na potoku French; však v potoku jest málo vody a zlatý písek nalezá se až na skálo, kteráž jest 20 stop pod zemí a proto se kolem Custer málo pracuje.

Až do počátku minulého měsíce, bylo počasí v jižní části Černých vrchů příjemné, bez sněhu. V Custer nepomýšleno do té doby na to, aby kdo nosil ve dne svrchník. Dne 7. pros. napadlo drobet sněhu a zimě přitulilo. Do Custer přivádí se hojnost zvěře, jelenů, sobů a j.

Custer City jest 7000 stop nad hladinou mořskou; jest asi rok starý, a čítá 500 neb 600 domků, a nichž však většina skoro celé leto stála opuštěna, jelikož horníci nalezali se v bohatších dolech kolem Deadwood. Nyní se prázdné domy opět naplňují a nové staví. Ulice jsou široké a pravidelně vyměřené. Město rozměřeno jest na 640 akrech a každý může dosud zdarma dostati lot, kdo na něm vystaví obydlí v ceně ne menší než 50 dol.

GRANDŽE A ROLNICTVÍ.

Máteli málo krmení, držte dobytek v teplých stájích. Ušetříte třetinu obroku.

Skouškami zjištěno, že zkrmením 100 liber kukuřice, vydá kráva o 5 galonů mléka více, což bylo by 1.00, počítaje za 20 centů galon.

Pomona grandže ve Warsaw Ind. zařídila grandžerskou pojišťovací a podporující společnost.

Grandže v Gerardeau Co. Mo. má tři společné obchodní závody. Předseda státní praví, že grandže ta jest nejčilejší ze všech grandží v jihovýchodní části toho státu.

"California Patron" píše, Grandže použila farmery v tomto státu tak dalece, že přispěli letos pouze na pšenici na 80 000 dol.

Vepřový dobytek váhy mezi 200 a 300 liber, má v trhu anglickém lepší ceny než kusy větší. Patrno, že milovníci vepřového v Anglicku znají rozdíl mezi mladým, chutným a starým, houževnatým masem.

V jihozápadní části státu Virginie žije druh polodivokých vepřů. Barvu mají podobnou jako chrtu a ve hbitosti se jim skoro též mohou rovnati.

Nedávno učiněn byl pokus, dovážeti ovce z Kanady do Liverpool, Ang. Pokus zdařil se úplně a všech 566 ovcí, kteréž v Guelph, Ontario, naloženy byly, dopraveny v dobrém stavu do Anglicka.

Jeden Kalifornský list píše: Před několika dny vstoupil guv. Stanford do závodu dobytkářského V. Balkmana v Strong Ford. Přehlednuv dobytek druhů šlechtilejších, vybral si 12 kusů, zaplatil za ně cenu a zaplatil bez slova 41.200 dol. Nejdražší kus byl jeden býk, za 12.500. Guverner nechal dopraviti zakoupený dobytek na svou 1800 akrovou farmu u Palo Alto Cal.

Předseda státní grandže v Kansas, Hudson, byl kandidátem guvernerství strany neodvislé v onom státu, však nejen že neobdržel hlasy členů grandže, nýbrž ani všechny hlasy své strany. Dobré to naučení pro politické honce, kteří by rádi z grandže učinili stroj politický.

Činost ústředního výboru grandžerského v Kalifornii byla v minulém roce blahodárná a prospěšná. Od května 1875 až do konce tohoto roku zaopatřil skoro 5000 dělníkům práci a tak mnohému v bídě postavenému dělníku ulevil. Rozšiřováním spisů a popisů státu toho, přivábil mnoho tisíců přistěhovalců, což nyní jest státu ku prospěchu.

DOPISY.

APPLETON, Neb. 23. pros.

Pane red. Pok. Záp.

Obledně bonds pro podporu stavby dráhy, jsme skoro všichni pro. Jestli Linwood precinct bude proti, to asi málo pomůže, neboť poslední strana county je žmahem pro. Zde v Appleton se též staví nový ktor.

S úctou Váš J. Dostál.

SAUK CENTRE, Minn. 25. pros.

Redakci Pokroku Západu!

Snad bude Vám vítaná, když Vám sdělím, jakou úrodu jsme měli letos. Leto bylo dost suché, ale proto by jsme bývali dost skhdili, tak že by jsme byli s úrodou spokojeni. Však ale 20. července k nám zavítalo, nám pán bůh ví kolik armád té kavalerie co lítá, kteráž umí sklízet bez strojů. Pobyli si a nás pouze 4 neděle, však bylo to dost dlouho, tak že jsme se jich nabažili. Ty první, nedělali mnoho škod, ty se jenom pářili a vajíčka kladli. Až třetí týden přišla jim sakut a sice ještě jednou tolik a ty hrály to napořád bez ohledu, všecko žmahem, tak že by nám bylo málem nic neostalo. Ono hezkého to co jsme sekali za mnoho nestálo, bylo to skoro pouze strniště. Já měl sets. 40 akrů pšenice a namlátil jsem 100 bušl. Ovsa jsem vysel 65 bušl. a namlátil 60 bušlů. Ječmen a kukuřice nebyly ani ke sklízení. Tak jsem dostal taktka jen semeno, abych měl co setí; kdybych neměl staré zásoby, nemě bych dost na chleba a krmení pro koně a musil bych přikupovat. Z nasazených vajíček se jich moc vylíhlo a moc prý jest shnilých, což však sám jistit nemohu, však doufám že na příští jaro jich moc nebudeme mít.

Podzimek jsme měli dosavád pěkný. Teprv nedáv napadlo sněhu dost, že můžeme saněma jezdit. S úctou váš krajan Jakub Sladký.

NEWTON, Neb. 23. pros.

Ctěná red. Pok. Záp.

Vědomost vám dávám, že dávno toužená dráha do Wahoo jest již dohotovena a první příjezd vlaku jest oznámený na 29. pros. 1876 a jsou pozvaní všichni okolní sousedé. To letošní počasí v podzimku nám samo bylo příznivo, neb skoro dva měsíce nebyla žádná zima, tak že se mohlo pracovat. Snad bůh už se nemohl dívati na to naše otroctví, když jsme musili ztráviti dva dni času na dovezení jedné fůry do trhu a utratili při tom nejméně dva dolary. Každý musí uznat, že to bude pro nás výhoda, pro všechny okolní farmery. Já za prvého mého zde usazení jezdíval do města na 3 dni, aby si tam potah odpočinul; tak mi žádný nebude mít za zlé, že se tomu raduju že sem jde již dráha. Větším tomu jak jsem žtal v jednom čísle, že si stěžoval jeden farmer, že u nich pšenice platí 50 centů bušl. Já ji prodával za 40 centů bušl. Letošního roku by jsme si mohli stěžovat, že nebudeme mít co rosit. Kdyby byla, dostali by jsme za ni 90 centů za bušl. Pane redaktore, žtal jsem v dopisu mém, že svě vinite z toho že jsem to trochu přehnal. Já jsem si to nevymyslil, já to mám z jiné okolnosti jiných. Proto, když jste věděli, že je to přehnané, moh jste to zmenšit, já žta a co není k víře podobné a když nemám žádné lepší přesvědčenosti, musím být zticha. Víte dobře že praví přísloví, zhřešili bližní tvůj, pouť takového v duchu tichosti, aby nebylo zřejmo lidem. Mínil jsem více dávat do ohlášení o zeměpisu, ale tím spůsobem bych potřeboval advokáta aby mě podporoval. Žádám za laskavé uveřejnění a znamením se s úctou Jos. Kastl.

NEW TABOR REPUBLIC CO. Kans. 13. pros. 1876.

Ctěná Red. Pok. Záp.!

— Povětrnost dosud máme dosti mírnou a pohodlnou, sníh žádný a teplo. Přitého roku oblohá máme zde již dávno křtěnou ke lesnou dráhu, která naše poměry farmerské znamenitě usnadní. Nyní jedíme 35 mil na trh, což jest spojeno časem a mnohými obtížemi, a vyžaduje mnoho zbytečného času; takto nám bude odpomoženo.

I naše české město Tábor bude tyto dni o jeden salon bohatší, tak že nám bude lze časem objíkou ta skleněná toho bohatého nektaru, pivečka, vytáhnout, a tím své strmácené údy opět posilnit k novému namahání, vader vodařům. Nynější ceny obilní jsou jak následuje: Pšenice bušl 90c.; žito 40c.; ječmen od 30 do 50; prasata živá $4.75, 100 lb.; kamenné uhlí tuna $3.00; dříví kord $2.50 do $3.00 atd.

S úctou Andělí Gabryel.

Pro domácnost a hospodářství

✓ Podsvinčata novorozená krmí se před hravostí starých ochrání. — Velmi jednoduchý a spolehlivý prostředek jest kořalka neb lih. Jimi se novorozená selátka hned odhlasu umyjí a svině se jich pak ani nedotkne. O státě tvrdí zkušení, že pouze nepřirozený spůsob krmení a [illegible] tyto prostředky [illegible]

Divoké prase zajisté krmí bylinné potravy i hlavičné pěstvá, vepřový dobytek však obyčejně nikoliv.

Proto mnozí radí, zvláště březím svinim též zvířecí potravy, ku př. všelikých odpadků poskytnouti, ony prý pak nikdy choutky nejeví, by svá mláďata požíraly.

✓ Prostředek k vyhubení vší a jiného hmyzu z dobytka. — Asi 1 libra sprostého tabáku se slabým popelným louhem vyvařit a gelvarem pomocí kartáče zvíře po celém těle dokonale potře. Když se to po 3 dny opakuje, zajisté se vší tak brzy neobjeví.

Stroky kvrbak před zajíci pojistíme. — Zajíci, zvláště v zimě, když jim sníh k jiné potravě dojíti brání, lítají a stromy vůbec ohlodávají a tak dosti značnou škodu spůsobují. Mazť z jemně rozestřeného stolního prachu, slaniny a troschtku bílého psího lejna prý dostali zajíci zapudit, jiní k stejnému účelu natírají kůru stromů mydlářským louhem, psím neb liščím sádlem a podobnými prostředky jimž mnozí velká účinlivosti připisují. Dobře působí zajisté koňské sádlo s tlumenými dubenky a mazovou černí rozetřeno. Sádlo se totiž rozehřeje a ostatní přísady přimíchají. Jemným kartáčkem se pak stromek tak vysoko smíšeninou potře, jak daleko by zajíci dosáhli.

✓ Telata kvrbak se nelepí kravám odejmou. — Mnohdy hospodářové tele potud volně ku krávě připouští, až ho konečně prodají a pak ho mocí, bitím a jiným trýzněním odlenou, načež kráva delší čas nepokojná zůstane, málo žere a málo mléka poskytuje. Nelidský a škodný tyto způsob by se ale snadno mohl jiným prospěšnějším nahraditi.

Nedovolme hned z počátku, aby tele podle vůle u krávy pobylo, nýbrž uvalme ho kolei v koutě a připusťme ho pouze v určitých dobách ku vemenu.

Má-li se pak tele odvésti, od vedme dříve krávu a chlévu ku př. k napájení a teprv se navrátí, tele odstraňme, jí pak čerstvé píce poskytněme. Ona se tím ihned navnadí a ztráta proto nepostrehne, že i jindy tele ustavičně u ní nebývalo. Rozumný hospodář takovým si počínáním zlosti i škody si uspoří.

Ovocné stromy kvrbak se před zmrazením ochrání. — Obyčejná příčina zkázy bývá příliš raná pučení a mn